

Vår referens:

anna.brandstrom@svenskadownforeningen.se
mickan.luning@svenskadownforeningen.se

Till

Socialstyrelsen
socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Remissvar: Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Svenska Downföreningen är en rikstäckande ideell förening med 18 lokala avdelningar och ungefär 4000 medlemmar. Personer med Downs syndrom och deras anhöriga är våra medlemmar, liksom många andra som delar vår grundsyn.

Vi arbetar för att personer med Downs syndrom ska ha samma möjlighet till full delaktighet, jämlikhet och självbestämmande som andra. Vi grundar vårt arbete på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor.

1 Allmänna råd kontra föreskrifter

Vi anser att Socialstyrelsen i alltför hög grad nöjer sig med att utfärda allmänna råd i sammanhang där bindande föreskrifter är nödvändiga för att åstadkomma avsedd effekt. Därmed finns en påtaglig risk att de brister som bland annat IVO har uppmärksammat kommer att bestå. Om Socialstyrelsen anser att myndigheten saknar bemyndigande att meddela sådana föreskrifter bör den omgående inleda en dialog med regeringen för att undanröja detta hinder.

2 Begreppsförklaringar

I avsnittet om begreppsförklaringar bör det förtydligas att omvårdnad i en LSS-bostad inte utesluter rätt till andra LSS-insatser.

Föreskrifterna bör tydligt ange att behov av sådana insatser inte automatiskt anses tillgodosedda.

3 Samlokalisering och institutionalisering

Sverige fick 2024 rekommendationer av FN-kommittén att i enlighet med artikel 19 i funktionsrättskonventionen förhindra återinstitutionalisering. Även de grundläggande intentionerna i LSS och den bakomliggande normaliseringsprincipen vill förhindra institutionsliknande former av boende. Detta eftersom den typen av förhållanden också har stor betydelse för den enskildes trygghet, självbestämmande, integritet, delaktighet och hälsa.

Att samlokalisering samt begränsning av antal personer i LSS-bostad endast är en allmän rekommendation är vi därför skarpt kritiska till.

4 Tvångs- och begränsningsåtgärder

Det är positivt att verksamheter ska arbeta systematiskt med att förebygga olycksrisker. Samtidigt finns en risk att säkerhetsåtgärder, såsom lås eller övervakningsteknik, leder till otillåtna tvångs- och begränsningsåtgärder om de används utan samtycke. Både IVOs granskningar och erfarenheter från andra håll visar att detta är ett omfattande problem. För att motverka sådana konsekvenser bör bestämmelsen kompletteras enligt följande:

”Den som bedriver verksamheten ska fastställa rutiner för att fortlöpande identifiera, förebygga och åtgärda olycksrisker samt tvångs- och begränsningsåtgärder i boendemiljön.”

Ett sådant tillägg tydliggör att kvalitetsarbetet ska omfatta både säkerhet och den enskildes självbestämmande och integritet.

5 **Samarbete**

Vi håller med om Socialstyrelsens resonemang om att det inte är hjälpsamt att ha en lista över aktörer eftersom vi ser en risk att den istället blir en checklista som utesluter andra aktörer. Samtidigt ser vi att kommuner i många fall inte heller samordnar sig mellan insatser eller mellan nämnder, dvs inom kommunen.

Socialstyrelsen bör överväga att tydliggöra att även samordning internt i kommunen är ett krav.

6 **Kompetenskrav**

Vi håller inte med om Socialstyrelsens bedömning i denna del: "Att en och samma person inte förestår fler verksamheter än att han eller hon kan ansvara för arbetsledning, utveckling och uppföljning av var och en av verksamheterna följer av krav på att den som förestår verksamheten ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten".

Vår erfarenhet visar att Socialstyrelsen behöver ställa tydliga krav på antal underställda, antal verksamheter eller liknande en föreståndare får ansvara för. Det blir också en tydligare kontrollpunkt vid en inspektion från IVO.

7 **Bemanning**

Vi ser mycket positivt på att Socialstyrelsen nämner att det ska finnas tillräckligt med personal för enskildas behov av fritids- och kulturaktiviteter.

8 **Inflytande och medbestämmande**

Vi välkomnar den nya föreskriften om att varje person ska få individanpassat kommunikativt och kognitivt stöd, information om insatsen samt stöd att framföra sina åsikter och utöva inflytande. Särskilt positivt är att det tydligt framgår att stödet ska anpassas efter individens behov. Bestämmelsen ligger väl i linje med LSS och rätten till självbestämmande, delaktighet och möjlighet att uttrycka sin vilja.

I övrigt ställer vi oss till fullo bakom riksförbundet FUB:s remissvar.

Stockholm 2026-06-10

Anna Brandström

Vice ordförande, ansvarig intressepolitik

Svenska Downföreningen

Mickan Lünig

Intressepolitisk handläggare

Svenska Downföreningen